

ГОЛАС РАДЗІМЫ

ВЫДАЕЦЦА 3 1955 ГОДА ●

● NO.17 (3089) ●

● ПЯТНІЦА, 2 мая, 2008

ШТОТЫДНЁВІК “ГОЛАС РАДЗІМЫ” МОЖНА ЧЫТАЦЬ У ІНТЭРНЭЦЕ: WWW.GOLAS.BY

...І жмені жыта на карэнне
У Чачэрскім раёне бяруцца ў сілу новыя яблыневыя сады **Стар. 2**

Знічкі Айчыны
Стар. 3

З глыбіняў гісторыі
Стар. 4

Жарэс Алфёраў падтрымае таленты

Ірына Цімохіна

Міжнародны Алфёраўскі фонд зарэгістравала Міністэрства юстыцыі Беларусі.

Фонд ставіць на мэце аб'яднанне інтэлектуальных, фінансавых, арганізацыйных намаганняў і магчымасцяў расійскіх, беларускіх і зарубежных фізічных і юрыдычных асоб для таго, каб садзейнічаць развіццю навукі і адукацыі. Ён будзе падтрымліваць навуковыя даследаванні маладых вучоных, садзейнічаць правядзенню навукова-даследчых работ, збору і вывучэнню матэрыялаў, якія тычацца развіцця навукі і адукацыі. Са сродкаў фонду будзе весціся фінансаванне навуковых даследаў і эксперыментальных распрацовак. Прадугледжана прысуджэнне штогадовых прэмій асобам, што ўнеслі істотны ўклад у развіццё беларускай і расійскай навукі і тэхнікі.

Акрамя таго, Алфёраўскі фонд заснуе стыпендыі адораным школьнікам, студэнтам, аспірантам і гранты маладым вучоным, выкладчыкам тых навучальных устаноў, якія забяспечваюць атрыманне вышэйшай і сярэдняй адукацыі.

Гэта толькі пачатак

Дні Бельгіі ўпершыню пройдуць у Беларусі вясной 2009 года.

Акцыя, якую арганізуе Бельгійска-люксембургская гандлёвая палата па сувязях з Расіяй і Беларуссю пры падтрымцы Міністэрства замежных спраў Бельгіі, пасольства Беларусі ў Бруселі і консульства Бельгіі ў Мінску, будзе ўключаць сустрэчы дзелавых колаў дзвюх краін, выставы, канферэнцыі.

На думку Ганаровага консула Бельгіі ў Беларусі Філіпа Вандэнбруле, гэтыя мерапрыемствы дазваляць бельгійскім прадпрымальнікам лепш вывучыць магчымасці работы на беларускім рынку, а таксама будуць садзейнічаць развіццю культурных і міжасобасных кантактаў.

Добра гралі, дудары!

Міжнародны фестываль дуды ў Мінску сабраў гасцей з Расіі, Украіны, Польшчы, Літвы, Эстоніі, Балгарыі і нават з Новай Зеландыі

Іван Мірскі

Беларусь на гэтым сапраўдным музычным свяце прадставіла калектывы “Стары Ольса”, “Testamentum terrae”, “Лицьвінскі Хмель”, “Essa”, “Яварына” і іншыя. А спецыяльным гасцем свята стала дудар эстонскай групы Auli Lianэ Барбо. Лозунг фестываля: “Будзьма дударамі!”

Акрамя канцэрта на малой сцэне ў зале “Мінск” і танцавальнай праграмы ў адным са сталічных клубаў, з удзелам дудароў з розных краін прайшла міжнародная канферэнцыя “Захаванне дударскай традыцыі на Беларусі і Балтыйскім рэгіёне Еўропы”. Згодна традыцыі месцам правядзення канферэнцыі стаў хутар старэйшага майстра-дудара Беларусі Алеся Лася ў Валожынскім раёне. Варта адзначыць, што па выніках фестываля будзе выпушчаны зборнік дакладаў, зробленых на канферэнцыі, адбудзецца

ВІТАЛІЙ ГІЛЬ

Удзельнікі “Дударскага фесту-2008” граюць у канцэртнай зале “Мінск”

запіс канцэртаў на сучасныя аўдыёносьбіты. Плануецца таксама выпусціць відэафільм “Дударскі фест 1992-2008”.

Заўважым, што міжнародны фестываль дуды праходзіць у Мінску з 1992 года, з 2006 — ён стаў штогадовым. Сёлетні фест прымеркаваны да Вялікадня: менавіта ў гэты час здзяйсняецца ўнікальны беларускі абрад “валачобніцтва”: гурты святочна апранутых людзей,

у асноўным моладзі, абыходзяць дамы, віншуючы гаспадароў са святам. І канешне ж, іграюць дудары, гучаць велічальныя песні.

На фестывальных сцэнах “Дударскага фесту-2008” гучалі беларускія, літоўскія, латышскія, галісійскія, шатландскія, шведскія, нямецкія дуды. Была прадстаўлена дударская музыка ўсіх кірункаў — ад традыцыйнага фальклору да рока.

Прадпрымальнікі знаходзяць формы ўзаемадзеяння

Дэпартамент па прадпрымальніцтве Міністэрства эканомікі Беларусі і Польскае агенцтва развіцця прадпрымальніцтва падпісалі пагадненне аб супрацоўніцтве ў сферы малога і сярэдняга бізнесу

Ігнат Цвірко

Гэта адбылося ў Варшаве падчас пасяджэння беларуска-польскай сумеснай камісіі па эканамічных сувязях.

Дзеля ўмацавання сумесных кантактаў польскаму боку прапанаваны праект плана мерапрыемстваў па рэалізацыі пагад-

нення. Ён прадугледжвае абмен вопытам у сферы развіцця прадпрымальніцтва, у тым ліку заканадаўчымі ініцыятывамі, праграмамі, праектамі і іншымі дакументамі, аналітычнымі матэрыяламі.

Бакі таксама маюць намер абменьвацца вопытам у галіне фінансава-крэдытнай падтрым-

кі суб'ектаў малога і сярэдняга бізнесу.

Акрамя таго, мяркуецца распаўсюджваць праз інфармацыйныя рэсурсы Міністэрства эканомікі Беларусі і Польскага агенцтва развіцця прадпрымальніцтва спецыялізаваныя базы дадзеных па малых і сярэдніх прадпрыемствах.

ВЕСТКІ

Форум стаў традыцыйным

Васіль Харытонаў

“Чарнобыльскія чытанні” ў Гомелі прайшлі з удзелам 150 вучоных свету.

Гэта міжнародная навукова-практычная канферэнцыя праходзіла на базе Рэспубліканскага навукова-практычнага цэнтра радыяцыйнай медыцыны і экалогіі чалавека. Традыцыйны форум праводзіцца ў пярададзень даты катастрофы на ЧАЭС. Сёлета абмяркоўваліся важныя медыцынскія аспекты наступстваў катастрофы. Спецыялісты абмяняліся вынікамі даследаванняў і вопытам выкарыстання найноўшых метадаў, апошніх практычных распрацовак у галіне радыяцыйнай медыцыны.

Сёлета ўдзельнікамі канферэнцыі сталі прадстаўнікі навуковых устаноў Расіі, Украіны, краін Балтыі, Германіі і Францыі. Праграма форума ўключала пленарнае пасяджэнне, а таксама работу розных секцый, прысвечаных праблемам ліквідацыі наступстваў аварыі.

Агульныя вытокі і самабытнасць

Унікальны выставачны праект “Праваслаўная ікона Расіі, Украіны і Беларусі” рыхтуюць вядучыя музеі трох краін.

Сапраўдныя жамчужыны са сваіх калекцый прадставяць Нацыянальны мастацкі музей Беларусі, Трацякоўская галерэя і Кіева-Пячэрскі запаведнік.

Паводле слоў генеральнага дырэктара Трацякоўскай галерэі Валянціна Радзівонава, з канца мая па лістапад экспазіцыя будзе па чарзе прадстаўлена ў Маскве, Кіеве і Мінску.

Па задуме арганізатараў выстаўкі, збор ікон павінен наглядна прадэманстраваць агульныя вытокі культуры трох славянскіх народаў і самабытнасць нацыянальных школ іканапісу.

Сімвалічна, што Трацякоўская галерэя сярод свяцінь, адабраных з яе фондаў для экспазіцыі, прадставіць ікону “Успенне Божай Маці”, знойдзеную, згодна з вусным паданнем, некалькі стагоддзяў таму на званіцы аднаго з храмаў у Мінску.

ФОТАРЭПАРТАЖ

...І жмені жыта на карэнне

У Чачэрскім раёне бяруцца ў сілу новыя яблыневые сады

Іван Ждановіч

Гэтыя прыгожыя мясціны Гомельшчыны пацярпелі ад аварыі на Чарнобыльскай АЭС 22 гады назад. Была пара, калі людзі пакідалі дамы, перасяляліся ў іншыя месцы. Сюды ехалі новыя гаспадары, у тым ліку і з гэтак званых гарацых кропак Савецкага Саюза. Сёння, напрыклад, адзел культуры Чачэрскага райвыканкама ўзначальвае перасяленец з Чачні Алег Чаплыгін. А раённым цэнтрам дзіцячай творчасці кіруе яго зямлячка з Грознага Людміла Ульянка. Ды хоць на Чачэршчыне жывуць прадстаўнікі ажно 27 народаў і нацыянальнасцяў, беларусаў тут па-ранейшаму пераважная большасць.

“Прынцып жыцця ў нас такі: не нехта нам нешта павінен даць — самі павінны навучыцца гаспадарыць у новых умовах, — расказвае намеснік старшыні Чачэрскага райвыканкама Пётр Несцяровіч. — Менавіта таму каля школаў высаджваюцца сады, а на прышкольных участках узводзяцца цяпліцы — там вучні вырошчваюць расаду, кветкі, а таксама гуркі і памідоры”.

Мы пабывалі ў вяско-

вай Роўкавіцкай сярэдняй школе. Вялікая радасць для школьнікаў назіраць, як зелянее першыя лісткі яблыневых сад. Восенню 2006-га яны капалі ямы пад дрэўцы, высаджвалі іх. Прычым абавязкова, падказвалі нам хлапчукі, трэба пасыпаць на карэнне пару жменяў жыта: зярняты, кажуць, добра назапашваюць вільгаць, і дрэўцы лепш прыжываюцца. Заўважым, што сотню карлікавых яблынек-трохгадовак для школьнага сада закупілі на сродкі еўрапейскага фонда CORE (“Супрацоўніцтва дзеля рэабілітацыі”). І ў вёсцы

Мяркулавічы на былой пустцы пры школе закладзены яблыневые “Сад маёй мары”. Па праектах гэтага ж фонда вучні Насімавіцкай школы-сада асвойваюць тэхналогію вырошчвання грыбоў-вешанак. “Для іх важны стабільны тэмпературны рэжым, — дзеліцца сакрэтамі Пётр Несцяровіч. — Дзесяткі асінавых пянкоў з міцэліем уладкоўваюць у адкрытым грунце. Ёсць першыя поспехі. За дзецьмі і дарослыя гэтым займаюцца, і я на сваім прысядзібным участку тэхналогію асвойваю”.

Пройдзе яшчэ пару га-

доў — і ў школьных садах Чачэршчыны, сагрэтых клопатам юных садоўнікаў, выспеюць першыя яблыкі.

Дарэчы. Мінулай восенню ў Чачэрскім раёне

Вясна над Сожам

створана культурна-турыстычная зона. Маршрут сярод іншых цікавых аб’ектаў уключае гарадскую ратушу-музей (яе аўтарства прыпісваюць знакамітаму архітэктару Растрэлі) і Свята-Праабражэнскую царкву XVIII стагоддзя, сядзібу графскай сям’і Чарнышо-

вых-Круглікавых, у якой спынялася імператрыца Кацярына II, Замкавую гару, а таксама стаянку першабытных людзей перыяду палеаліта ў вёсцы Бердыж. Немалы інтарэс і да цудадзейнай іконы Іаана Кармянскага, якая знаходзіцца ў мясцовай царкве.

І старыя яблыні хай будуць прыгожымі

АЛІКСАНДР РУЖАНКА

АЛІКСАНДР РУЖАНКА

Канцэрты да юбілею

Падзеі ў культурным жыцці Гродна сталі два канцэрты, якія прайшлі на сцэне дзяржаўнага каледжа мастацтваў. Тут выступілі лепшыя навучэнцы славутага Рыжскага харэаграфічнага вучылішча, выпускнікамі якога з’яўляюцца такія зоркі сусветнага балета,

як Міхаіл Барышнікаў і Марыс Ліепа. Навучальныя ўстановы пасябравалі дзякуючы народнаму танцавальнаму ансамблю каледжа мастацтваў “Гарадзенскія карункі”, які з поспехам выступаў у Рызе. У адказ рыжане прынялі запрашэнне выступіць на свяце ў гонар дзесяцігод-

дзя гродзенскага калектыву.

Прыезд латышскіх артыстаў на чале з дырэктарам вучылішча народным артыстам Савецкага Саюза і Латвіі Харальдам Рытэнбергам стаў таксама падарункам каледжу мастацтваў да яго 60-гадовага юбілею, які святкуюцца ў маі.

Хутка і зручна

Скутэры паступілі на ўзбраенне патрульна-паставой службы міліцыі Мінска. Яны будуць выкарыстоўвацца для патрулявання ў лесапаркавай зоне і ў месцах масавага збору людзей.

Пакуль у мінскага палка патрульна-паставой службы міліцыі ёсць восем скутэраў кітайскай вытворчасці. Яны развіваюць хуткасць да 60 кіламетраў у гадзіну, мабільныя і маюць доб-

рую праходнасць. Калі эксперымент сябе апраўдае, то ўжо сёлета будзе закуплена да 40 адзінак такога віду транспарту.

Супрацоўнікі патрульнай службы прымяняюць таксама веласіпеды. А вось коні не апраўдалі сябе ў гарадскіх умовах, бо ўтрыманне іх вельмі затратнае. У міліцыі разглядаюцца і іншыя варыянты павышэння мабільнасці і апэратыўнасці ў дзеяннях патрульна-паставой службы.

З такім памочнікам служба палягчэе

Цяпер дзённік не схаваеш...

Валянціна Стасевіч

Сярэдняя школа №13 Брэста стала першай навучальнай установай вобласці, дзе ўкаранёна і працуе праграма “Электронная школа”.

“Такая праграма — адзін з эфектыўных сродкаў узаемадзеяння педагогаў і бацькоў”, — лічыць дырэктар школы Павел Валынец. Бацькі не заўсёды могуць кан-

траляваць вучобу сваіх дзяцей. Укаранёная ж у школе праграма дае магчымасць ім праглядаць электронныя дзённікі вучняў у любы час, мець зносіны па надзённых пытаннях на школьным форуме.

Акрамя таго, на мабільныя тэлефоны бацькоў рэгулярна паступаюць паведамленні з адзнакамі вучняў, аб пропусках заняткаў, а таксама паведамленні

аб мерапрыемствах, якія праводзяцца ў школе.

Праграму “Электронная школа” распрацавала брэсцкае прадпрыемства “Белінфармпраект”.

Нямала зроблена і ў самой школе: набыта камп’ютарная тэхніка, створана лакальная сетка, у 2007 годзе школа падключылася да Інтэрнэнта. Перападрыхтоўку па інфармацыйных тэхналогіях прайшлі педагогі.

Сябры з Падмаскоўя

Вольга Крымава

Выстава Дзяржаўнага дома-музея П.І.Чайкоўскага пройдзе ў лістападзе-снежні ў Нацыянальным музеі гісторыі і культуры Беларусі.

Экспазіцыя будзе даступная для наведвання

цэлы месяц. Пра гэта паведаміў у падмаскоўным горадзе Даўгапрудны на пасяджэнні рабочай групы па супрацоўніцтве Беларусі і Маскоўскай вобласці прадстаўнік Міністэрства культуры Падмаскоўя Сяргей Навасельцаў.

Супрацоўніцтва ў сферы культуры Беларусі і

Падмаскоўя вядзецца па сумеснай праграме.

Дзякуючы ёй у мінулым годзе ў Гомелі прайшлі гастролі Тэатра юнага глядача Маскоўскай вобласці, а беларускія калектывы і выканаўцы рэгулярна прымаюць удзел у розных фестывалях, святах і аглядах, што праводзіцца ў Падмаскоўі.

Калі Міхаіл Фінберг — кампазітар, дырыжор, кіраўнік Нацыянальнага канцэртнага аркестра Беларусі — падчас аднаго з юбілеяў роднага горада даведаўся, што адзначаны званнем ганаровага грамадзяніна Мазыра, то сказаў журналістам: “Я ганаруся, што нарадзіўся ў Мазыры і адолеў у гэтым горадзе азы музычнай творчасці”.

Мазыр, Мазыршчына... Тым, што нарадзіліся ў Мазырскім краі, ганарыцца могуць многія і многія... Мы ж давайце ўспомнім хаця б некаторыя імёны.

Мазыр. Паром. Пачатак XX ст.

Знічкі Жыццяны

Алесь Карлюкевіч

Нараджэннем з 1905-га Ілья Рыгоравіч Некрашэвіч. Сын рабочага, ён у 1923 годзе паступіў на фізіка-матэматычнае аддзяленне педагагічнага факультэта Беларускага дзяржаўнага ўніверсітэта. З таго часу лёс нашага суайчынніка аказаўся паяднаным з ўніверсітэтам на доўгія дзесяцігоддзі. Менавіта Ілья Рыгоравіч правёў першыя ў БДУ даследаванні па радыёфізіцы дэцыметровых хваляў. Некрашэвіч адкрыў і вывучыў інверсію выпраменьвання паўправадніковых дэтэктараў. Гэта падштурхнула да наступных крокаў у навуцы. Вучоны стварыў аснову для так званай міграцыйнай тэорыі электрычнай эрозіі электродаў у імпульсным электрычным разрадзе. Яе пасля развілі і пашырылі вучні Некрашэвіча. Здабыткі доктара фізіка-матэматычных навук прафесара Некрашэвіча сталіся добрым падмуркам у развіцці электроннай прамысловасці ў 1970-80-я гады. Адзнакамі яго руплівай працы сталі ордэн Леніна, ганаровае званне заслужанага дзеяча навукі і тэхнікі БССР. У Вялікую Айчынную вайну Некрашэвіч быў падпольшчыкам у акупіраваным Мінску. А з 1943 года знаходзіўся ў партызанах, заслужыў багатыя ўзнагароды: медалі “Партызану Айчынай вайны” 1-й ступені, “За адвагу” і іншыя.

Мазыр — радзіма заслужанага дзеяча мастацтваў БССР Пятра Дурчына. Нарадзіўся ў кастрычніку 1918 года. Удзельнік Вялікай Айчынай вайны, ён з самага пачатку творчай работы прыкпеў да тэмы абароны Брэсцкай крэпасці. Таму і не дзіўна, што ў інтэрв’ю адной з газет дырэктар мемарыяльнага комплексу Ва-

лерый Губарэнка заўважыў: “Даўняя мара — прывесці ў парадак і адрэстаўраваць закінутыя памяшканні казарм ля Холмскіх варот і зрабіць там выставачную залу — урэшце ажыццявілася. Наша задача заключалася ў тым, каб узначыць абстаноўку майстэрні Пятра Сідаравіча, які сваёй нястомнай працай і талентам увекавечыў імёны абаронцаў Брэсцкай крэпасці”. Разам з таленавітым скульптарам Фёдарам Зільбертам у 1957 годзе Дурчын выканаў для Брэсцкага краязнаўчага музея маштабную дыяраму “Абарона Брэсцкай крэпасці”. Пётр Сідаравіч, якога па праву можна назваць “Сяргеем Смірновым у выяўленчым мастацтве”, стварыў болей як 200 партрэтаў, пейзажаў, прысвечаных крэпасці і яе абаронцам. Праўда, у

Мазыр. Вуліца Кіеўская. Пачатак XX ст.

спадчыне мастака засталася і серыя работ з назвай “Мазыр — горад на Палесці”.

У Мазыры ў 1921 годзе нарадзіўся рускі літаратурнавец Іосіф Вайнберг. Яго згадваюць цяпер не дужа часта. І зразумела чаму: кола навуковых зацікаўленняў нашага земляка — творчасць Максіма Горкага. Цяпер пралетарскі пісьменнік не ў вялікай пашане. Пяру І. Вайнберга належаць кнігі “Жыццё Кліма Самгіна. Гісторыка-літаратурны каментарый” (1971), “За горкаўскім радком. Рэальны факт і праўда

Мазыр. Від на калінік. Пачатак XX ст.

Мазыр. Касцёл. Пачатак XX ст.

Мазыр. Базарная плошча. Пачатак XX ст.

Мазыр. Набарэжная. Пачатак XX ст.

мяшчалася друкарня “Рабочей газеты”. Геся хавала выбуховыя рэчывы ў час падрыхтоўкі да замаху на Аляксандра II. Разам з А. Жалябавым, С. Пяроўскім, М. Кібальчычам, Ц. Міхайлавым і М. Рысаковым прыгаворана да павешання. Выканане прысуду, паколькі Геся была цяжарная, адтэрмінавалі. Слэдам пачалася шырокая, па тым часе беспрэцэдэнтная кампанія ў абарону мазырчанкі. Цар быў вымушаны замяніць пакаранне смерцю на пажыццёвую катаргу. У доме папярэдняга зняволення Геся Гельфман нарадзіла дзіця, а ў хуткім часе памерла. Вобраз рэвалюцыянеркі стаўся прадметам мастацкага ўвасаблення ў творах беларускіх пісьменнікаў Уладзіміра Мехава, Алега Ждана.

...Мазыр упершыню згадваецца ў летапісных крыніцах у 1155 годзе. Уваходзіў у Кіеўскае княства. У 14 стагоддзі на месцы дзяд-

зінца 12 стагоддзя ў Мазыры быў усталяваны драўляны замак, які ў 1497 годзе разбурылі татары. З 14 стагоддзя Мазыр — у Вялікім княстве Літоўскім... Пра гэтыя і наступныя стагоддзі гістарычны адметнасці Мазыра, Мазырской старонкі я часта гутару з пісьменнікам Андрэем Федарэнкам. Ён, між іншым, мазырскі. Нарадзіўся ў сялянскай сям’і ў вёсцы Бярозаўка, дзе пасля вайскавай службы некаторы час працаваў бібліятэкарам.

І ў кнігах, творах Федарэнкі так ці інакш прысутнічае родны куточак. Часам нават шкадаванне пасля чарговага звароту да прозы “бібліятэкара з Бярозаўкі” ўзнікае: “Чаму Федарэнку рэдка выдаюць? Чаму яго апавяданні, аповесці не знаёмы самаму шырокаму чытачу?!” Але ж — не пра гэта размова. Пытаюся неяк у Федарэнкі пра тое, а ці не возьмецца калі за гістарычнае палатно пра Мазыр, Мазырскі край. Андрэй задумваецца, а пасля рашуча адказвае: “А чаму б і не. Але як і калі гэта будзе зроблена — пакажа час... Дарэчы, ро-

дам з Мазыршчыны (вёска Крушнікі) і літаратар Анатоль Бароўскі: якраз ён, як мне падаецца, у мазырскіх сюжэтах з розных часін досыць дасведчаны...”

Што ж, будзем чакаць новых старонак у мастацкім летапісе Мазыра, Мазыршчыны. Тым болей, што край гэты — прастора, якая літаратару ў розныя гады сваёй энергетыкай сілкавала. З Мазыра родам — гістарычны празаік Анатоль Левандоўскі. На розных мовах пабачылі свет ці не паўсотні яго кніг. І шэраг з іх — пра Жанну д’Арк, Максімільяна Рабесп’ера, Дантона — выйшлі ў “маладагвардзейскай” серыі “Жыццё знакамітых людзей”. З Мазыра — таленавітая паэтка Святлана Басуматрава. А яшчэ — літаратурны крытык, празаік Сяргей Дубавец. З мазырской вёскі Забалацце — празаік Іван Капныловіч. Значыць, мастацкі летапіс павінен атрымацца самым шырокім.

З глыбіняў гісторыі

Больш за дзве тысячы артэфектаў культур розных гістарычных перыядаў знойдзена падчас комплексных археалагічных даследаванняў, якія праводзяцца на месцы будаўніцтва Гродзенскай ГЭС каля вёскі Жылічы Гродзенскага раёна

Ганна Бандарчук

Дарэчы, як расказаў загадчык аддзела археалогіі першабытных супольнасцяў Інстытута гісторыі Нацыянальнай акадэміі навук Беларусі Вадзім Лакіза, у комплексных археалагічных даследаваннях, акрамя вучоных Акадэміі, прымаюць удзел і студэнты гістарычнага факультэта Белдзяржуніверсітэта. Першыя раскопкі былі праведзены ў лютым, калі будаўнікі толькі пачалі земляныя работы на выдзеленым пад будаўніцтва ўчастку. Да канца чэрвеня археалагі павінны правесці даследаванні на тэрыторыі памерам 300 квадратных метраў, усяго ж пад іх наглядом знаходзіцца каля тысячы квадратных метраў.

Гэтыя даследаванні дазваляць вучоным пра-

Археалагі працуюць у мінулых стагоддзях

сачыць схему засялення Гродзенскага раёна ад глыбокай старажытнасці да сучаснасці. На ўчастку Жылічы-2 ужо выяўлена стаянка, якая адносіцца да свідэрскай культуры (11

тысяч гадоў назад). Знойдзены артэфекты перыядаў мезаліту, неаліту і пазнейшых эпох. Сярод знаходак ёсць крэмневыя наканечнікі стрэлаў, скрабкі, разцы, а таксама нуклеўсы

— круглыя каменныя нарыхтоўкі для вырабу прылад працы. З пазнейшых гістарычных эпох — фрагменты керамікі ляпной і ганчарнай, сярэднявечныя манеты і іншыя рэчы.

Еўрапейскі зрээ графікі

Першая Мінская міжнародная выстава "Арт-лінія" адкрылася ў Нацыянальнай бібліятэцы.

На ёй — больш за 160 графічных твораў майстроў з Беларусі, Аўстрыі, Італіі, Германіі, Аўстраліі, Сербіі, Украіны, Расіі, Латвіі, Літвы, Польшчы, Эстоніі. Як паведаміў галоўны куратар праекта, старшыня Міжнароднай гільдыі мастакоў Фёдар Ястраб, экспазіцыя — гэта свайго роду агляд сучаснага еўрапейскага графічнага мастацтва: ад кожнай краіны прадстаўлена не больш 20 работ пяці мастакоў. Акрамя таго, напярэдадні выставы праводзіўся конкурс работ, іх ацэньвала міжнароднае журы на чале з народным мастаком Беларусі, графікам, удзельнікам Расійскай акадэміі мастацтваў Георгіем Паплаўскім. Па выніках конкурсу дыпломамі ўзнагароджаны 20 мастакоў.

Такая выстава праводзіцца ўпершыню за ўсю гісторыю беларускай культуры. Для шырокай публікі яна цікавая тым, што прадстаўляе зрээ еўрапейскай графікі, а беларускія мастакі знаёмяцца з новымі тэндэнцыямі. Адной з іх, што знайшла адбіццё ў экспазіцыі, стаў лічбавы друк. Але ёсць работы і ў традыцыйнай тэхніцы, у тым ліку літаграфіі.

Гарматы як экспанаты

Ірына Тугарына

Старадаўнія гарматы, знойдзеныя будаўнікамі ў цэнтры Мінска, перададзены Нацыянальнаму музею гісторыі і культуры Беларусі.

Прылады былі выяўлены ў катлаване, на глыбіні каля чатырох метраў, пры рэканструкцыі будынка № 3 па вуліцы Інтэрнацыянальнай. Коўш экскаватара зачэпіў нешта масіўнае, што пры разглядзе на паверхні аказалася старадаўняй прыладай. Праз

некаторы час адкапалі яшчэ адну такую ж прыладу.

Запрошаныя на будоўлю спецыялісты ацанілі знаходку як унікальную. Па словах галоўнага захавальніка Нацыянальнага музея гісторыі і культуры Святланы Гаўрылавай, у яго фондах такіх рэліквій няма. Прама на будоўлі быў аформлены акт аб перадачы музею каштоўнай гістарычнай знаходкі.

Старэйшыя навуковы супрацоўнік музея Дзмітрый Шляхцін ахарактарызаваў знойдзеныя гар-

маты як шасціфунтовыя палявыя прылады, якія адносяцца да другой паловы XVIII стагоддзя. Яны стралялі ядрамі, карцеччу, разрыўнымі боепрыпасамі. Адліты з чыгуна, хутчэй за ўсё, у адной з еўрапейскіх краін.

Гарматы дастаўлены ў рэстаўрацыйны цэнтр музея. Тут яны будуць даследаваны спецыялістамі, якія высветляць ступень пашкоджання знаходак карозіяй і правядуць неабходныя кансервацыйныя работы. Гэта зойме не меней паўгода.

Усе ўмовы для рэкордаў

Вольга Карнеева

Аршанскія лёгкаатлеты атрымаюць магчымасць трэніравацца на сучасным стадыёне.

Рэканструкцыя гарадскога стадыёна, якая ідзе падрыхтоўкі Оршы да фестывалю-кірмашу працаўнікоў сяла "Дажынкi-2008", прадугледжвае стварэнне футбольнага поля з натуральным травяным пакрыццём, пляцовак для гульні ў валейбол, баскетбол, тэнісных кортаў, а таксама лёгкаатлетчнага сектара са спецыяльным пакрыццём. Сачыць за саборніцтвамі змогуць больш за дзве з паловай тысячы гледачоў. Для

іх таксама ствараюцца камфортныя ўмовы — на трыбунах будуць устаноўлены індывідуальныя сядзенні, а казыркі абароняць балельшчыкаў ад непагадзі. Акрамя таго, для спартсменаў будуць пабудаваны зручныя раздзявалкі і душавыя, а для журналістаў арганізаваны прэс-цэнтр. На стадыёне мяркуецца ўсталяваць 4 асвятляльныя матчы, якія дадуць магчымасць весці тэлетрансляцыі. Дарэчы, акрамя трэніровак маладых спартсменаў на абноўленым стадыёне будуць праходзіць урокі фізкультуры для вучняў школ. Стадыён будзе адкрыты і для аматараў-фізкультурнікаў.

У небе над Прыпяццю

Арнітолагі зарэгістравалі рэдкі мігрыруючы праз Беларусь від птушак — шыладзюба.

Рэдкую "госцю" ўбачылі спецыялісты Тураўскай станцыі назірання за міграцыяй птушак, размешчанай у сярэдняй плыні ракі Прыпяць (Жыткавіцкі раён Гомельскай вобласці). Да гэтага праз тэрыторыю Беларусі падчас вяснянай міграцыі шыладзюб пралятаў усяго адзін раз. "Шляхі пералётаў гэтых відаў птушак праз нашу краіну не пралягаюць, аднак бываюць выпадкі, калі паўднёвыя віды птушыных мігрыруюць значна паўночней натуральных месцаў пасялення. Такая з'ява назіраецца вельмі рэдка", — растлумачыла навуковы супрацоўнік НППЦ

Нацыянальнай акадэміі навук Беларусі па біярэсурсах Ірына Самусенка.

За некалькі апошніх дзесяцігоддзяў колькасць шыладзюбаў прыкметна скарацілася. Гэта выклікана ў першую чаргу сельскагаспадарчым асваеннем берагоў і астравоў пад выпас жывёлы, а таксама спусташэннем гнёздаў гэтых птушак дробнымі наземнымі драпежнікамі. Сёння ў многіх краінах, якія насяляюць шыладзюбы, актыўна прымаюцца меры для захавання гэтых рэдкіх птушак.

У памяць пра Мікалая Шчакаціхіна

На доме па вуліцы Валадарскага, 24 у Мінску, дзе жыў вядомы мастацтвазнавец, адкрыта мемарыяльная дошка

Дзіяна Грышанова

Адзін з пачынальнікаў беларускага мастацтвазнаўства, таленавіты педагог Мікалай Шчакаціхін (1896–1940) нарадзіўся ў Маскве, там жа закончыў універсітэт і працаваў у сістэме аховы помнікаў культуры. Але калі маладой беларускай рэспубліцы спатрэбіліся навуковыя кадры, у 1921 годзе пераехаў у Мінск. Ён хутка авалодаў беларускай мовай і ўжо праз год чытаў на ёй лекцыі па гісторыі культуры ва-

Мемарыяльная дошка арганічна ўпісалася ў гарадскі пейзаж

універсітэце. Потым узяўленчым мастацтва ў Інстытуце беларускай

культуры. Спадчына М. Шчакаціхіна вызначаецца шматпланавасцю: гісторыя архітэктуры, жывапісу, працы па нумізматцы, скарызназнаўстве. У 1930 годзе вучонага беспадстаўна рэпрэсавалі, але потым ён быў рэабілітаваны.

Усе гэтыя і многія іншыя факты згадваліся на адкрыцці мемарыяльнай дошкі ў памяць пра М. Шчакаціхіна (скульптар К. Селіханаў) на доме па вуліцы Валадарскага, 24. Дырэктар Нацыянальнага мастацкага музея

Уладзімір Пракапцоў, старшыня праўлення Беларускага фонду культуры Уладзімір Гілеп, пісьменнік Арсень Ліс і іншыя гаварылі пра значнасць укладу, зробленага вучоным у беларускае мастацтвазнаўства. Прапаноўвалася выдаць збор твораў М. Шчакаціхіна. Доктар гістарычных навук Валянцін Рабцэвіч расказаў пра сваю работу над падрыхтоўкай да друку працы М. Шчакаціхіна "Гісторыя літоўскай манеты", рукапіс якой быў выяўлены ў Эрмітажы.